29.4.2025

Suomen Liikennelentäjäliitto
Finnish Air Line Pilots' Association

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle

liv@eduskunta.fi

Asia: Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnan asiantuntijalausuntopyyntö; **Suomen Liikennelentäjäliiton lisälausuma asiassa** HE 22/2025 vp, Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ilmailulain, liikenteen palveluista annetun lain ja yhteistoimintalain muuttamisesta.

Arvoisa liikenne- ja viestintävaliokunnan puheenjohtaja,

Viittaan 24.4.2025 pidettyyn kuulemistilaisuuteen säädöshankkeesta, joka koskee muun muassa työantajan oikeutta velvoittaa ilma-aluksen miehistöön kuuluva työntekijä puhallutuskokeeseen. Kiitän oikeudesta saada olla paikan päällä kuultavana.

Kuulemistilaisuudessa pyydettiin kirjallisesti näkemyksiä kahteen tilaisuudessa esitettyyn kysymykseen, jotka koskivat puhallutusten lukumäärää Euroopan Unionin tasolla keskimäärin sekä kannanottoa huumausaineiden testausmenetelmää koskien.

Suomen Liikennelentäjäliitto ry täydentää 18.4.2025 päivättyä kirjallista lausuntoaan kysymysten osalta seuraavasti.

Lentomiehistöjen satunnaispuhallutusta koskeva EU- sääntelyn muutos oli Germanwings- onnettomuuden seurausta. Onnettomuuden seurauksena Euroopan ilmailuviranomainen (EASA) asetti työryhmän[1], jonka selvitystyön pohjalta EASA julkaisi lausunnon lainsäädännön muutostarvetta koskien.

Lausunnossaan EASA esitteli yhdeksi lainsäädännön muutostarpeeksi tarpeen luoda velvoittava normi viranomaiselle suorittaa asematasotarkastusten yhteydessä lentomiehistöihin kohdistuvaa satunnaisuuteen perustuvaa alkoholitestausta[2]. Tuolloin muutokset kohdistuivat muun ohella lentotoiminta-asetuksen[3] liitteeseen II. Muutoksilla luotiin toisin sanoen velvoite viranomaiselle suorittaa alkoholitestausta asematasotarkastuksien yhteydessä. On huomattava, että tuolloin lainsäädäntömuutosta koskevissa lausunnoissa esitettiin, että satunnaispuhallutukset eivät sinänsä olisi tehokas keino puuttua pitkäaikaiseen alkoholin väärinkäyttöön liittyviin ongelmiin[4].

1 Germanwings taskforce European Aviation Safety Agency Opinion No 14/2016
2 European Aviation Safety Agency Opinion No 14/2016 sivu 7.
3 KOMISSION ASETUS (EU) N:o 965/2012
4 European Aviation Safety Agency Opinion No 14/2016 sivu 10-11.

Suomen Liikennelentäjäliitto ry. toimisto@sllpilots.fi
Tikkurilantori 1 01300 Vantaa Suomi +358 9 753 7220

Lentotoiminta-asetuksen (KOMISSION ASETUS (EU) N:o 965/2012 kohdan ARO.GEN.300) mukaan ilmailuviranomaisella on velvollisuus valvoa muun ohella niitä toimijoita, joille se on myöntänyt luvan. Valvontaa tulee suorittaa kohdan ARO.GEN.300 b 3) perusteella auditoinnein ja tarkastuksin, mukaan lukien asematasotarkastukset ja ennalta ilmoittamattomat tarkastukset.

Lentotoiminta-asetus edellyttää, että valvontaa varten ilmailuviranomaisella on erillinen valvontaohjelma. **Toimivaltaisen viranomaisen on lentotoiminta-asetuksen mukaan tehtävä alkoholitestejä ohjaamo- ja matkustamomiehistölle osana jatkuvaa valvontaa (ARO.RAMP.106 Alkoholitestaus).** Kansallisen lainsäädännön osalta ilmailuviranomaiselle on pakkokeinolaissa (9 luku 2 §) säädetty nimenomainen toimivalta suorittaa ratsianomaisia satunnaispuhallutuksia, joka vastaa lentotoiminta-asetuksessa säädettyä ja edellä mainittua velvoitetta.

Säädöshankkeen HE22/2025 perusteluissa todetaan merkittävän julkisen vallan siirtämistä koskien, että julkisen hallintotehtävän käsitteeseen liittyy ajatus siitä, että viranomaisille lähtökohtaisesti kuuluvia tehtäviä siirretään yksityisille toimijoille.

Tarkoitus ei säädöshankkeen mukaan ole täydentää viranomaisten tehtäviä tai säätää viranomaisia avustavasta tehtävästä työnantajalle. ***Säädöshankkeessa* jatketaan toteamalla, että ilma-aluksen miehistön lentoturvallisuuteen vaikuttavassa tehtävässä toimivan työkunnon valvontaa ei ole pidettävä viranomaiselle kuuluvana tai sellaiseen rinnastuvana tehtävänä.** Perusteluista saa näin käsityksen, että *Säädöshankkeessa* olisi lähdetty käsityksestä, että ilmailussa ei olisi tältä osin mitään sellaista viranomaistehtävää, jota oltaisiin siirtämässä. Tämä käsitys on virheellinen.

Edellä yksilöity Unionin lainsäädäntö huomioiden, perustuu *Säädöshankkeen* merkittävän julkisen vallan siirtämistä käsittelevä arviointi *SLL:n* käsityksen mukaan virheelliselle tulkinnalle. Ilmailuviranomaisella on lainsäädäntöön perustuva velvoite suorittaa satunnaispuhallutuksia lentomiehistöjen osalta. Näin ollen asiassa on tosiasiassa kyse viranomaistehtävän siirtämisestä, ja jota tosiasiassa voidaan pitää merkittävänä julkisen vallan käyttönä. *Säädöshankkeella* tätä merkittävää julkista valtaa oltaisiin siirtämässä yksityiselle toimijalle. *SLL:n* käsityksen mukaan tämä on vastoin perustuslain 124 §:n nimenomaista kieltosäännöstä.

Kuulemistilaisuudessa esitin näkemyksenäni, että *Säädöshanke* tulisi näiltä osin arvioida uudestaan. Katson, että lainsäädäntömuutoksen sijaan olisi syytä harkita etenemistä siten, että täsmennettäisiin tarvittaessa pakkokeinolain 9 luvun 2 §:ssä viranomaiselle annettuja valtuuksia, mikäli tämä olisi tarkoituksenmukaista. Näin menetellen mahdolliset viranomaisen toimivallan tulkintaepäselvyydet saataisiin ratkaistua. Tulkintaepäselvyyksillä viittaan esimerkiksi viranomaisen oikeuteen suorittaa ratsianomaista puhallutusta ennen lentomiehistön työvuoron alkua, ja mahdollisesti turvatarkastuksen yhteydessä.

Mitä tulee kysymyksiin puhalluskokeiden määristä ja kannanotosta huumausainetesteihin *SLL* viitta Suomen Lentäjäliiton (FPA) asiantuntija Antti Tuorin toimittamaan lisälausumaan asiassa.

Vantaalla 29.4.2025

Kunnioittavasti

Fredrik Lindholm
Suomen Liikennelentäjäliitto ry:n hallituksen jäsen, lakimies

Vesa Uuspelto
Suomen Liikennelentäjäliitto ry:n puheenjohtaja